

Актуальні зміни в оподаткуванні підприємств туристичної сфери

Конкурентне середовище функціонування вітчизняних підприємств сфери туризму, зокрема, засобів розміщення туристів, формується під впливом низької ринкової консолідації, сезонного характеру та суттєвої залежності попиту від коливань рівню доходів споживачів. Усі вказані фактори зумовлюють високу інтенсивність конкуренції на ринку готельних послуг і, відтак, чутливість суб'єктів господарської діяльності до будь-яких змін у зовнішньому оточенні. Серед складових останнього, політико-правові чинники і, перш за все, податкові інструменти, виправдано розглядаються як такі, що мають пріоритетне значення. Тривалий період податкове законодавство, у частині, що стосується туристичної діяльності, було майже незмінним. Ця ситуація, нажаль, не була слідством ефективного фіскального регулювання, проте, загальний податковий контекст господарювання залишався стабільним. Наприкінці минулого року парламент схвалив внесення коректив до Податкового кодексу України, що, зокрема, торкаються бази нарахування туристичного збору. На теперішній час вітчизняні готельні підприємства повинні рахуватись із змінами у редакції 268 статті ПКУ (регулюючої справляння туристичного збору), що набули чинності з поточного року. Якщо раніше ставка збору, яку встановлюють місцеві ради, складала від 0,5 до 1% вартості проживання у місцях тимчасового розміщення (майже завжди обиралося максимальне значення), то зараз вітчизняні туристи мають сплачувати до 0,5%, а іноземні (в'їзні) – до 5% розміру мінімальної заробітної плати, законодавчо встановленої на 1 січня звітного року, для однієї особи за одну добу тимчасового розміщення. Остаточний розмір ставки збору, у вказаних вище межах, як і раніше, визначають місцеві ради, проте наслідки їх рішення зараз є набагато більш значущими та, навіть, такими що потенційно впливають на конкурентну ситуацію на локальних ринках готельних послуг. Проілюструємо це у табл. 1 на прикладі системи ставок туристичного збору,

встановленої цього року муніципальною владою трьох найбільш популярних серед туристів міст України – Києва, Одеси та Львова.

Принципи за якими визначались параметри туристичного збору цілком відповідають діючій (або, нажаль, реально відсутній) концепції розвитку туризму у відповідних містах. Так, Київська міська влада у главу кута ставить суто фіскальний аспект, сподіваючись значно збільшити надходження від збору, і, відповідно, бюджетні витрати на утримання туристичної інфраструктури. У Львові був обраний принципово інший підхід, який, шляхом диференціації ставки збору, наближає його розмір до минулорічного. Основним пріоритетом при цьому є збільшення завантаження готельних закладів. В Одесі схвалили найбільш простий варіант формування ставки туристичного збору, яка є фіксованою та не залежить ані від вартості розміщення, ані від організаційної форми туризму. На наш погляд, таким чином одеська міська влада відмовилась від одного з реальних важелів місцевої туристичної політики.

Проте, безпосередньо, зміна механізму нарахування туристичного збору суттєво вплинула на ринкові позиції відносно невеликої кількості засобів розміщення – переважно, бюджетних готелів, хостелів, баз відпочинку, у тих регіонах, де ставки збору не залежать від вартості проживання. Справжня проблема лежить в іншій площині. Фактичне підвищення вартості розміщення за рахунок непрямих фіскальних інструментів майже однаково впливає на готельні підприємства, що працюють у стандартному нормативному полі. Але, поза ним залишається велика кількість індивідуальних засобів розміщення – в першу чергу – приватної житлової нерухомості, що використовується для прийому туристів.

Змінити ситуацію, що склалась, можна шляхом внесення змін у податкове законодавство, стосовно туристичного збору (перш за все – суттєво зменшивши кількість необґрунтованих пільг), кардинально змінивши підхід до статистичних спостережень за наданням послуг розміщення.